

Aprob,

p. Avocatul Poporului,

Victor Ciorbea

Raport

**privind vizita desfășurată la Centrul pentru Cazarea Străinilor luați în Custodie Publică
Arad**

Sumar:

Prezentul raport, întocmit ca urmare a vizitei în Centrul pentru Cazarea Străinilor luați în Custodie Publică Arad, este structurat pe trei capitole, după cum urmează:

- 1. Cadrul general și organizarea vizitei**
- 2. Constatările rezultate din vizita efectuată**
- 3. Recomandări**

1. Cadrul general și organizarea vizitei

În conformitate cu art. 35 lit. (a) și art. 39 alin. (3) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, la data de 25 septembrie 2018 a fost efectuată o vizită inopinată la Centrul pentru Cazarea Străinilor luați în Custodie Publică Arad.

La efectuarea vizitei au participat reprezentanții instituției Avocatul Poporului, , jurist, - , psiholog, , medic, consilieri în cadrul Centrului Zonal Craiova al Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție și profesorul Constantin Ivan, reprezentant al O.N.G.-ului Liga Apărării Drepturilor Omului - Timișoara.

Obiectivul vizitei l-a constituit consolidarea protecției imigranților împotriva torturii și a pedepselor și tratamentelor inumane sau degradante, verificarea respectării drepturilor la asistență medicală, la asistență psihologică, de a fi asistat de un avocat, precum și a altor aspecte cu relevanță pentru activitatea Mecanismului Național de Prevenire a Torturii în locurile de detenție.

2. Constatările rezultate din vizita efectuată

a) informații referitoare la organizarea centrului

Centrul pentru Cazarea Străinilor luați în Custodie Publică Arad funcționează în temeiul O.U.G. nr. 55/2007 privind înființarea Oficiului Român pentru Imigrări prin reorganizarea Autorității pentru străini și a Oficiului Național pentru Refugiați, precum și modificarea și completarea unor acte normative; H.G. nr. 639/2007 privind structura organizatorică și atribuțiile Inspectoratului General pentru Imigrări (I.G.I.), actualizată; H.G. nr. 467/2016 pentru modificarea anexei la H.G. nr. 639/2007 privind structura organizatorică și atribuțiile Inspectoratului General pentru Imigrări (I.G.I.); Ordinul M.A.I. nr. I/1870/2016 privind reorganizarea I.G.I. și a structurilor subordonate, O.U.G. nr. 194/2002 privind regimul străinilor în România, republicată, cu modificările și completările ulterioare; Ordinul M.A.I. nr. 10/2017 pentru aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a aparatului propriu al Inspectoratului General pentru Imigrări (I.G.I.) și a Regulamentului de organizare și

funcționare a centrelor de cazare a străinilor luați în custodie publică, aprobat prin Ordinul M.A.I. nr. 121/2014.

În luna iunie 2001 a avut loc deschiderea oficială a centrului, având denumirea de „Centrul de Primire, Triere și Cazare Străini Arad”, iar în anul 2003, când a luat ființă Autoritatea pentru Străini, ca structură de sine stătătoare în cadrul Ministerului de Interne, centrul a trecut în subordinea instituției nou înființate, schimbându-și denumirea în „Centrul pentru Cazarea Străinilor luați în Custodie Publică (C.C.S.L.C.P.) Arad”.

După înființarea Oficiului Român pentru Imigrări, centrul a trecut în subordinea Direcției Migrație din cadrul Oficiului Român pentru Imigrări. În prezent, centrul este în subordinea Inspectoratului General pentru Imigrări, înființat în anul 2012, în urma reorganizării Oficiului Român pentru Imigrări.

Centrul pentru Cazarea Străinilor luați în Custodie Publică Arad respectă prevederile art. 103 din O.U.G. nr. 194/2002 privind regimul străinilor în România, cu modificările și completările ulterioare, referitoare la condițiile de cazare, hrană, asistență medicală și igienă personală.

b) personalul centrului

Conform statului de organizare și funcționare, Centrul pentru Cazarea Străinilor luați în Custodie Publică Arad dispunea de un total de 62 de funcții, din care **6 funcții erau vacante (două funcții de ofițer la Compartimentul pază și escortă, două funcții personal contractual la Compartimentul asigurare tehnico-materială, o funcție de agent la Compartimentul cabinet medical, o funcție de agent la Compartimentul secretariat și documente clasificate), rezultând un grad de încadrare cu personal de 90,3 %.**

c) imigranții

Din verificările efectuate s-a constatat că în cursul anului 2018 a fost înregistrat un aflax normal de străini, față de anul 2017, când a fost înregistrat un aflax mult mai mare de străini, într-un timp scurt, ajungându-se la a fi custodiați 174 de străini.

În perioada 01.01.2018 – 25.09.2018 au fost luați în custodie publică și cazați în centru 133 de străini, dintre care 132 adulți (122 bărbați și 10 femei) și un minor care a însoțit unul

dintre părinții luați în custodie publică. Vârsta străinilor cazați a variat între 10 ani și 64 de ani. Din numărul total al străinilor care au fost cazați în centru în perioada de referință, situația acestora în funcție de cetățenia declarată a fost următoarea: Afganistan – 8, Albania – 4, Algeria – 1, Bangladesh – 1, Bosnia – 1, Gambia – 2, Germania – 1, India – 8, Irak – 13, Iran – 5, Libia – 1, Maroc – 7, Pakistan – 7, Serbia – 3, Siria – 4, Somalia – 2, Sri Lanka – 5, Sudan – 2, Tadjikistan – 1, Turcia – 3, Vietnam – 43, Kosovo – 10.

Din totalul străinilor cazați în centru în această perioadă, un număr de 101 au fost transferați la Centrul pentru Cazarea Străinilor Luați în Custodie Publică Otopeni în vederea returnării, 3 au fost returnați la frontieră în baza acordurilor de readmisie la care România este parte, în 5 cazuri a fost acordată tolerarea pe teritoriul României, pentru 4 străini a fost acordat accesul la procedura de azil în urma cererii de azil, iar într-un caz a fost acordat accesul la o nouă procedură de azil.

În timpul vizitei, membrii echipei au intervievat mai mulți străini (Irak, Pakistan, Kosovo, Siria) custodiați în centru, care s-au declarat mulțumiți de condițiile oferite, de atitudinea personalului, de modul în care le sunt respectate drepturile la asistență medicală, la asistență psihologică și de a fi asistat de un avocat.

Străinii intervievați au menționat că au fost informați cu privire la posibilitatea de a ataca în justiție decizia de luare în custodie publică, în termen de 5 zile, și/sau decizia de returnare sub escortă, în termen de 3 zile.

Câțiva străini s-au declarat nemulțumiți de faptul că **telefoanele fixe instalate nu erau suficiente, accesul la convorbiri telefonice fiind îngreunat**. Echipa de vizită a constatat că **în centru existau doar două telefoane funcționale cu cartelă care puteau fi utilizate de persoanele custodiate, acestea fiind amplasate numai în Corpul B al centrului**.

d) condiții de cazare

De la înființare și până în luna iulie 2015, centrul a avut o capacitate de cazare de 48 de locuri. Ca urmare a implementării proiectului „Extindere și modernizare a Centrului pentru Cazarea Străinilor Luați în Custodie Publică Arad”, la data vizitei centrul dispunea de o capacitate de cazare de 160 de locuri. În situații de criză, capacitatea de cazare putea fi suplimentată cu 46 de locuri, ajungând la 206 locuri.

La data vizitei, în centru erau cazați 24 de străini luați în custodie publică (India – 6, Pakistan - 5, Irak – 3, Maroc – 2, Vietnam – 2, Siria – 1, Sudan – 1, Bangladesh – 1, Afganistan – 1, Albania -1, Republica Kosovo – 1), rezultând un grad de ocupare de 15 % din capacitatea de cazare standard a centrului.

Repartizarea străinilor în camerele de cazare respecta prevederile art. 28 și art. 29 din Ordinul M.A.I. nr. 121/2014 pentru aprobarea Regulamentului centrelor de cazare a străinilor luați în custodie publică în funcție de țara de origine, specificul cultural sau religios al fiecărui străin în parte, și ținând cont de recomandările medicale formulate de către medicul centrului.

Centrul dispunea de două clădiri: o clădire dată în folosință în anul 2001 și modernizată în cursul anului 2015, compusă din corpul A (spații pentru birouri, spații pentru personalul de pază și supraveghere, sala de mese cu o capacitate de 20 de locuri, bucătăria, camera de amprentare, camera de control corporal și al bagajelor, camera de control medical sumar și spații administrative), corpul de legătură cu două birouri amenajate pentru desfășurarea activității organizațiilor neguvernamentale și corpul B (capacitatea de cazare în această clădire era de 52 locuri) și o clădire dată în folosință în anul 2015, compusă din: corpul C, corpul C1 și corpul C2 (capacitatea de cazare în această clădire era de 108 locuri).

Corpul B dispunea de spații de cazare pentru străinii luați în custodie, de spații pentru activitatea compartimentului medical (unde se realiza și triajul epidemiologic), sala de mese pentru străinii aflați în carantină medicală, cazați sub supravegherea personalului medical.

Corpul B era structurat pe trei niveluri – demisol (spații tehnice, administrative), parter și etaj. La parter erau amenajate 5 camere de cazare pentru străinii luați în custodie publică, două izolatoare, o curte interioară de plimbare și o zonă delimitată pentru activitatea compartimentului medical, iar la etaj erau amenajate 8 camere de cazare. La data efectuării vizitei, în spațiile de cazare din corpul B nu erau custodiați străini luați în custodie publică.

Corpul C1 și corpul C2 erau structurate pe trei niveluri: demisol (spații administrative), parter și etaj. La parterul și la etajul fiecărui corp erau amenajate 8 camere de cazare a străinilor, câte un izolator și câte un club destinat activităților cultural-educative și religioase (cameră de rugăciune). Camerele asigurau custodierea a câte 4 persoane și aveau o suprafață de 24 m² (64 m³ de aer), rezultând o alocare de 6 m²/persoană și 16 m³ aer/persoană. Camerele de cazare beneficiau de lumină naturală, lumină de veghe, senzor de fum și un buton de panică,

acționabil din interiorul camerelor. Camerele erau individualizate prin numerotare și integrate în sistemul electronic de proximitate din spațiul destinat personalului de pază și supraveghere.

În camerele de cazare erau instalate ventiloconvectoare pentru furnizarea de aer cald sau aer rece, în funcție de anotimp. Camerele aveau în dotare 4 paturi din structură metalică, prevăzute cu saltele, masă și băncuță (monocorp fixat în pardoseală), un dulap metalic (pentru 4 persoane). Camerele de cazare aveau aplicat pe paviment un covor PVC antistatic și ignifug (tarchet). Grupul sanitar al fiecărei camere era prevăzut cu duș, corp sanitar monobloc din inox (antivandal) compus din chiuvetă și wc în stare bună. Apa caldă și apa rece erau asigurate permanent.

Au fost vizitate mai multe camere din corpurile C1 și C2. În Corpul C1 au fost vizitate izolatorul și camera P.C1.2, iar în Corpul C2 au fost vizitate izolatorul, camerele P. C2.6 și P. C2.8. Toate spațiile vizitate erau în stare corespunzătoare, respectând prevederile legale.

În clădirea care a fost dată în folosință în anul 2015 a fost instalat și un sistem de senzori de fum în toate spațiile, conectat la o centrală PSI (prevenire și stingere a incendiilor). Accesul în clădire și în spațiile interioare era gestionat de un sistem de proximitate cu cartelă (dispozitiv electronic programabil), personalizat pentru fiecare angajat în parte.

Materialele de igienă personală și colectivă erau distribuite străinilor la introducerea în centru, iar ulterior aceștia primeau câte un pachet de igienă personală lunar, completându-se o fișă de distribuție semnată de fiecare străin în parte. Articole de igienă personală erau distribuite și de către reprezentantul Consiliul Național Român pentru Refugiați (C.N.R.R.) împreună cu articole de lenjerie, îmbrăcăminte și încălțăminte, prin proiectele derulate în colaborare cu Inspectoratul General pentru Imigrări.

e) hrana

Hrana zilnică a persoanelor custodiate în această unitate era asigurată de Penitenciarul Arad, conform situației de efective transmisă zilnic de conducerea centrului.

Alimentele erau transportate în recipiente speciale din inox, în stare bună de igienă, prevăzute cu sistem de etanșeizare care asigura păstrarea temperaturii adecvate servirii, iar transportul recipientelor între cele două instituții se efectua cu o autospecială autorizată sanitar-veterinar.

În ziua vizitei au fost servite la masa de prânz, la regimul comun, supă cu fidea și pilaf de orez cu carne de pasăre, iar pentru străinii diagnosticați cu diabet zaharat, supă cu fidea și piure de cartofi cu carne de pasăre. Echipa de vizită a apreciat că hrana avea gust și consistență, fiind corespunzătoare din punct de vedere fizic și organoleptic.

Existau prelevate probe alimentare din hrana servită, în recipiente închise, etichetate corespunzător, păstrate 48 de ore într-un frigider special destinat acestui scop.

În cazul în care, în urma consultului medical, se constata existența unei afecțiuni care necesita un anumit regim alimentar recomandat de medic (diabet zaharat, hipertensiune arterială etc.), acest lucru era adus la cunoștință conducerii centrului, care efectua demersurile necesare către Penitenciarul Arad, în scopul asigurării normei de hrană necesare. La data vizitei, în centru erau cazate două persoane diagnosticate cu diabet zaharat, care beneficiau de regim alimentar la recomandarea medicului, fiind alocate la norma de hrană corespunzătoare.

f) asistența medicală

În cadrul Centrului pentru Cazarea Străinilor luați în Custodie Publică Arad exista amenajat un cabinet medical, unde se efectua vizita medicală a persoanelor aduse în centru, dotat cu mobilier și aparatură conform baremului minimal prevăzut de Ordinul Ministerului Sănătății și Familiei nr. 153/2003 pentru aprobarea Normelor metodologice privind înființarea, organizarea și funcționarea cabinetelor medicale. Starea de igienă și de curățenie era corespunzătoare. Existau întocmite fișe medicale pentru toate persoanele custodiate în centru, iar consultațiile medicale erau înregistrate atât în fișe, cât și în Registrul de consultații.

În structura compartimentului medical erau cuprinse și cabinetul asistenților medicali, sala pentru consultații și administrarea tratamentelor, o cameră de cazare pentru familii (folosită și pentru cazarea persoanele însoțite de minori), două camere pentru cazarea străinilor aflați în carantină medicală și sala de mese pentru străinii cazați separat din motive medicale.

Nu a putut fi prezentată Autorizația Sanitară de Funcționare a centrului, întrucât aceasta fusese înaintată la Direcția Medicală din cadrul Ministerului Afacerilor Interne, pentru avizarea pe anul în curs, iar până la data vizitei această procedură nu fusese finalizată.

Asistența medicală pentru persoanelor străine custodiate la nivelul Centrului pentru Cazarea Străinilor luați în Custodie Publică Arad era asigurată de un medic cu specializarea medicină generală și trei asistenți medicali.

Programul de lucru al personalului medical era organizat pe ture de serviciu de 24/72 ore.

La data vizitei **un post de asistent medical era vacant, iar datorită deficitului de personal mediu sanitar, existau unele dificultăți în asigurarea permanenței în acordarea serviciilor medicale în perioada concediilor de odihnă.**

Controlul medical inițial era efectuat la cabinetul medical de către medicul unității în termen de 24 – 72 ore de la introducerea străinilor în centru, în condiții de confidențialitate, cu respectarea intimității și demnității persoanei.

În situația în care, la introducerea străinilor în centru, medicul centrului nu era prezent, asistentul medical de serviciu întocmea o fișă medicală de triaj, urmând ca persoana respectivă să fie consultată de medic în cel mai scurt timp.

În vederea evaluării stării de sănătate, la solicitarea personalului medical, persoana ce urma a fi cazată în centru întocmea o declarație pe proprie răspundere, anexată fișei medicale, în care consemna sub semnătură dacă era sau nu consumator de droguri, dacă suferea de afecțiuni psihice sau boli infecto-contagioase sau dacă a fost agresat fizic.

Toți străinii cazați în centru beneficiau de consultații medicale obligatorii bisăptămânal sau ori de câte ori era nevoie, conform programului de lucru afișat la cabinetul medical. Conform documentelor prezentate, în anul 2018, până la data vizitei au fost acordate 2795 de consultații medicale pentru afecțiuni medicale acute sau cronice (sindrom cefalgic, afecțiuni cutanate, afecțiuni psihice, afecțiuni cardiovasculare, nevralgii dentare, infecții acute ale căilor respiratorii superioare, colică renală, tulburări de somn, afecțiuni musculo-scheletale, afecțiuni digestive etc.).

Străinii cazați în centru au beneficiat de consultații medicale de specialitate și investigații paraclinice suplimentare (analize de laborator sau alte investigații specifice) la cabinete de specialitate sau laboratoare din unități medicale de pe raza municipiului Arad, în baza biletului de trimitere întocmit de medicul centrului. În anul 2018, până la data vizitei, străinii cazați în centru au beneficiat de 41 de consultații de specialitate și investigații paraclinice după cum urmează: 12 psihiatrie (tulburări depresive, sevraj post consum de substanțe psihoactive, tulburări de adaptare, schizofrenie), 14 stomatologie (consultații și tratamente), 2 ginecologie, 1 pediatrie, 1 chirurgie infantilă, 2 dermatologie, 3 oftalmologie, 2 cardiologie, 1 pneumologie, un examen radiologic și două cazuri în care au fost efectuate analize de laborator.

Echipa de vizită a mai reținut faptul că pe raza municipiului Arad nu există unități medicale în subordinea Ministerului de Interne și nu existau încheiate contracte de

prestări servicii sau protocoale de colaborare între Centrul pentru Cazarea Străinilor luați în Custodie Publică Arad și alte unități medicale aparținând Ministerului Sănătății, astfel încât să fie asigurat un acces mai facil la servicii medicale de specialitate pentru persoanele străine cazate în centru. Deși conducerea centrului a efectuat demersuri către Inspectoratul General pentru Imigrări, până la data vizitei acestea nu fuseseră finalizate.

În ceea ce privește afecțiunile medicale cronice, în anul 2018 au fost diagnosticate 15 cazuri la persoanele cazate în centru, după cum urmează: 10 afecțiuni psihice (tulburări depresive, schizofrenie, tulburări de adaptare), două afecțiuni cardiovasculare (hipertensiune arterială), două afecțiuni metabolice (diabet zaharat) și o afecțiune respiratorie cronică (emfizem pulmonar). La data vizitei în centru erau cazate 4 persoane diagnosticate cu afecțiuni cronice (diabet zaharat, hipertensiune arterială, afecțiuni psihice), care primeau tratament permanent conform recomandării medicului specialist.

În anul 2018 nu au fost cazate în centru femei însărcinate și nu au existat cazuri de internări în spital.

Persoanele cazate în centru beneficiau de medicamente în mod gratuit, în baza prescripției medicale eliberată de medicul instituției sau de alți medici specialiști.

Achiziționarea medicamentelor și materialelor sanitare se făcea de la o unitate farmaceutică din municipiul Arad cu care centrul avea încheiat un contract de prestări servicii.

Medicamentele erau păstrate în condiții corespunzătoare de siguranță, în spațiul special amenajat în acest scop, medicamentele cu regim special (psihotrope etc.) fiind depozitate separat de cele de uz general, într-un dulap prevăzut cu sistem de închidere. La data vizitei, în centru erau cazate două persoane diagnosticate cu afecțiuni psihice care primeau tratament psihotrop conform recomandării medicului specialist.

Tratamentul administrat conform prescripției medicale era consemnat în Registrul de tratamente de către asistenții medicali, sub semnătura atât a străinului care a primit tratamentul, cât și a personalului medical care l-a administrat. Conform documentelor medicale, în anul 2018 au fost acordate 2663 de tratamente străinilor cazați în centru.

Exista încheiat un contract de prestări servicii cu o societate specializată în colectarea, transportul și eliminarea finală a deșeurilor rezultate din activitatea medicală.

Cabinetul medical era dotat cu aparat de urgență și trusă medicală de acordare a primului ajutor, precum și cu un stoc de medicamente de primă necesitate, care era completat și

îmbunătățit permanent, în scopul asigurării tratamentului necesar în cazul unor afecțiuni acute ale persoanelor străine cazate în centru.

În situațiile în care urgența medicală a depășit competența personalului medical de serviciu, a fost solicitat Serviciul Național Unic de Urgență 112, pentru transferul pacientului într-o unitate medicală specializată. În anul 2018, până la data vizitei au fost înregistrate 8 solicitări ale Serviciului Național Unic de Urgență 112 după cum urmează: un caz de sevraj post consum de substanțe psihoactive, două cazuri de lipotimie și 5 situații de dezechilibru hidroelectrolitic prin refuzul aportului hidric și alimentar, pe fondul unui sindrom depresiv sever cu simptomatologie de tip psihotic. Străinii au beneficiat de îngrijiri medicale și tratament la Unitatea de Primiri Urgențe a Spitalului Clinic Județean de Urgență Arad, nefiind necesară internarea în spital.

În cadrul compartimentului medical erau amenajate 3 camere destinate izolării medicale sau carantinei. Dacă străinul nou introdus în centru nu a mai fost cazat în alte centre ale Inspectoratului General pentru Imigrări sau în alte centre similare din Uniunea Europeană, acesta era cazat separat în camerele de carantină, pe o perioadă de minimum 5 zile.

La data efectuării vizitei nu existau în centru persoane diagnosticate cu boli infecto-contagioase, nefiind înregistrate asemenea cazuri pe parcursul anului 2018.

Existența mărcilor traumatiche era consemnată în registrul de consultații și în fișa medicală întocmită pentru fiecare străin cazat în centru. În anul 2018, în urma consultației medicale efectuate la introducerea în centru au fost identificați mai mulți străini cu mărci traumatiche (o amputație posttraumatică prima falangă deget inelar stâng, o cicatrice postoperatorie implant tijă femurală, o cicatrice scalp transversală posttraumatică, o plagă prin împușcare, cicatrizată, în regiunea abdominală, 3 străini cu multiple cicatrici pe membrele superioare și abdomen, provocate prin automutilare). Mărcile traumatiche identificate erau vechi și nu au necesitat îngrijiri medicale sau efectuarea unor demersuri către organele de cercetare abilitate.

În urma interviurilor desfășurate cu mai mulți străini cazați în centru a rezultat că în cursul anului 2018 nu au existat acte de tortură, violențe sau rele tratamente din partea personalului operativ al centrului. Nu au fost înregistrate decese ale străinilor cazați în centru.

În anul 2018 au fost înregistrate 6 cazuri de refuz de hrană pe o durată cuprinsă între una și 5 zile, cu excepția unui singur caz în care străinul a refuzat hrana timp de 10 zile. Toate persoanele care au intrat în refuz de hrană au motivat decizia prin faptul că doreau să fie transferate într-un centru deschis, fapt consemnat în procesele verbale încheiate de către

conducerea centrului, împreună cu medicul. Străinii aflați în refuz de hrană au fost cazați în camere separate, fiind monitorizați atât de către personalul medical, cât și de cel operativ. Persoanele străine au fost informate de către personalul medical cu privire la consecințele acestui gest asupra stării de sănătate și modul în care se va acorda asistența medicală pe perioada refuzului de hrană, fiind respectate prevederile art. 51 din Ordinul M.A.I. nr. 121/2014 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a centrelor de cazare a străinilor luați în custodie publică. Medicul centrului a acordat asistență medicală străinilor aflați în refuz de hrană, consemnând zilnic în fișa medicală și în registrul de consultații datele rezultate în urma monitorizării parametrilor vitali (glicemie, puls, tensiune arterială). Străinul care și-a menținut decizia de a refuza hrana o perioadă mai mare de timp a fost prezentat de mai multe ori la Unitatea de Primiri Urgențe în vederea acordării asistenței medicale de specialitate, nefiind constatată agravarea stării de sănătate.

Din verificarea dosarului personal al străinului care a refuzat hrana o perioadă de 10 zile a rezultat faptul că acesta a renunțat la forma de protest la data la care i s-a admis tolerarea pe teritoriul României. Celelalte persoane care au intrat în refuz de hrană pe perioade mai scurte de timp au renunțat în urma discuțiilor cu conducerea centrului, cu psihologul și personalul medical.

g) asistență psihologică

Asistența psihologică era realizată de către ofițerul psiholog al centrului, în acord cu prevederile art. 38 din Ordinul M.A.I. nr. 121/2014, cu Legea nr. 213/2004 privind exercitarea profesiei de psiholog cu drept de liberă practică, înființarea, organizarea și funcționarea Colegiului Psihologilor din România, Hotărârea Guvernului nr. 788/2005 pentru aprobarea normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 213/2004 privind exercitarea profesiei de psiholog cu drept de liberă practică, înființarea, organizarea și funcționarea Colegiului Psihologilor din România și Ordinul ministrului afacerilor interne nr. 23/2015 privind activitatea de psihologie în Ministerul Afacerilor Interne.

Psihologul era angajat din anul 2009 și avea drept de liberă practică în specialitatea *Psihologie aplicată în domeniul securității naționale* și în specialitatea *Psihologie clinică*, fiind atestat profesional în condițiile Legii nr. 213/2004 privind exercitarea profesiei de psiholog cu

drept de liberă practică, înființarea, organizarea și funcționarea Colegiului Psihologilor din România.

Centrul dispunea de un cabinet psihologic cu dotări corespunzătoare pentru desfășurarea activităților de tip psihologic.

Pentru fiecare persoană custodiată psihologul întocmea Fișa de observație psihologică, care cuprindea date privind situația familială, date personale, aspecte cu privire la capacitatea de adaptare a subiectului, comportamentul, recomandări etc., precum și înregistrarea datelor ședințelor de asistență psihologică acordate și descrierea succintă a acestora.

Activitatea de asistență psihologică realizată în centru presupunea acordarea de asistență psihologică primară și de consiliere. Aceste activități erau consemnate în Registrul de evidență a asistenței psihologice, care era numerotat, ștampilat și înregistrat pe anul în curs, ultima intervenție consemnată în registru fiind chiar din data vizitei.

În cursul anului 2018 au fost cazați în centru un număr de 133 de străini luați în custodie publică. Au fost identificate persoane cu un comportament agresiv (auto/heteroagresivitate), un consumator de droguri, zece persoane au fost diagnosticate cu afecțiuni psihice (depresie, tulburări de adaptare, schizofrenie). Nu au existat cazuri de deces.

Conform Registrului de evenimente deosebite, au fost consemnate 9 evenimente deosebite în cursul anului 2018 (6 refuzuri de hrană și 3 cazuri de comportament agresiv). Referitor la două dintre cazurile de refuz de hrană, acestea au fost declarate de către aceeași persoană, care a și menționat psihologului cu ocazia primei ședințe că avea intenția de a declara refuz de hrană deoarece acest lucru l-a ajutat să fie eliberat dintr-o detenție anterioară înainte de termen. A intrat în refuz de hrană de două ori, pentru o zi, și a beneficiat pe toată perioada de asistență psihologică, a fost calm, comunicativ, și de atunci până la momentul vizitei nu a mai manifestat nici un comportament dezadaptativ.

Tuturor străinilor care au intrat în refuz de hrană li s-a acordat asistență psihologică în vederea identificării nevoilor acestora, a problemelor care au dus la declanșarea acestei forme de protest pentru a putea găsi soluții care să ducă la încetarea refuzul hranei. Persoanele cu un comportament agresiv (auto/heteroagresivitate) au fost izolate, au beneficiat de consiliere pe toată perioada cazării în centru și au fost reintegrate odată cu renunțarea la comportamentul dezadaptativ. Conform Registrului cu sancțiuni aplicate străinilor, în anul 2018 au existat 6 cazuri de izolare, pe o perioadă de 24 de ore (3 cazuri) sau pe o perioadă de 5 zile (3 cazuri).

În anul 2018 au fost custodiate în centru 10 persoane cu afecțiuni psihice, acestea au necesitat consult de specialitate psihiatrie și au fost organizate 12 misiuni de escortă în unități spitalicești de profil pentru consult/reconsult. Dintre aceștia, 7 străini luați în custodie publică au prezentat risc de auto/heteroagresiune și 4 străini, risc autolitic. Toate persoanele cu afecțiuni psihice au beneficiat de mai multe ședințe de consiliere psihologică.

Au existat 3 conflicte minore între străinii cazați în centru, ulterior aceștia au beneficiat de consiliere psihologică pentru a identifica factorii care au generat conflictul și modalitățile de evitare a acestor situații pe viitor.

Referitor la cazul unei persoane diagnosticată cu o afecțiune psihică, aceasta a beneficiat de asistență psihologică primară și tratament medicamentos. Evoluția acesteia a fost pozitivă în prima parte a custodiei, apoi din consemnările psihologului s-a evidențiat faptul că starea ei psihică și emoțională s-a degradat, a beneficiat din nou de asistență psihologică, suport emoțional. Psihologul a obținut o programare la psihiatrie pentru această persoană, deoarece a declarat că are coșmaruri și aude voci, dar cu o zi înainte de programare a fost scos din centru.

Un alt străin luat în custodie publică, prezent la data vizitei în centru, a fost evaluat de psiholog a doua zi după intrarea în centru, iar în urma primei ședințe s-a constatat că prezenta unele probleme emoționale. A fost dus la consult de specialitate, iar ulterior a beneficiat de asistență psihologică, starea lui fiind stabilă la data vizitei.

Referitor la străinul luat în custodie publică identificat ca fiind fost consumator de droguri, psihologul a avut prima ședință cu acesta a doua zi după introducerea lui în centru. Psihologul a consemnat că prezenta semne de automutilare (a și amenințat cu aceasta), agitație psihomotorie, dezorientare temporo-spațială și risc autolitic crescut. Deoarece încă de la intrarea în centru a manifestat autoagresivitate și a necesitat să fie izolat, a fost ținut sub observație permanent și a fost imobilizat la pat, pentru protecția lui. A fost prezentat pentru consultație la medicul specialist. Aceeași persoană a declarat refuz de hrană, a fost consiliată de către psiholog și în urma consilierii acordate a servit masa și a încetat refuzul hranei după câteva ore. În perioada cazării în centru a avut o evoluție pozitivă, agitație psihomotorie mult diminuată și orientare temporo-spațială prezentă. La momentul vizitei nu se mai afla în centru.

h) respectarea dreptului de a fi asistat de un avocat

Conform prevederilor art.104 Drepturile și obligațiile străinilor cazați în centre, alin. (2), din Ordonanța de Urgență nr. 194/2002 privind regimul străinilor în România, republicată, cu modificările și completările ulterioare „*Străinii cazați în centre au dreptul la asistență juridică, medicală și socială și la respectarea opiniei și specificului propriu, în materie religioasă, filozofică și culturală*”. De asemenea, conform prevederilor aceluiași articol, alin. (4) din Ordonanța de Urgență nr. 194/2002 republicată, cu modificările și completările ulterioare „*Pe întreaga perioadă a șederii în centre, străinilor li se asigură posibilitatea comunicării cu reprezentanții diplomatici și consulari ai statului de proveniență, cu membrii lor de familie, precum și cu reprezentantul legal*”.

Asistența juridică specializată și reprezentarea în instanță a străinilor aflați în custodie publică era asigurată în baza unor protocoale de colaborare și a proiectelor derulate de organizațiile neguvernamentale, cu activitate în domeniul migrației sau al respectării drepturilor fundamentale ale omului, în parteneriat cu Inspectoratul General pentru Imigrări. În cadrul Centrului de Cazare a Străinilor luați în Custodie Publică Arad erau amenajate două birouri pentru aceste organizații, din care unul era utilizat de către reprezentantul Consiliul Național Român pentru Refugiați (C.N.R.R.) care își desfășura activitatea în cadrul centrului în fiecare zi lucrătoare a săptămânii. Reprezentantul Asociației Serviciul Iezuiților pentru Refugiați (J.R.S. România) efectua, de asemenea, vizite săptămânale pentru consilierea străinilor cazați în Centrul de Cazare a Străinilor luați în Custodie Publică Arad.

Conform documentelor prezentate de reprezentantul C.N.R.R., în perioada ianuarie-septembrie 2018 în Centrul de Cazare a Străinilor luați în Custodie Publică Arad au fost consiliați juridic 127 de cetățeni străini luați în custodie publică, iar 4 străini au fost reprezentanți în instanță de către avocați asigurați de către C.N.R.R.

Străinilor li se explica care este statutul lor juridic în România, au fost consiliați cu privire la căile de atac și remediile juridice prevăzute de legislația în vigoare referitor la decizia de returnare, cu privire la căile de atac și remediile juridice referitor la luarea în custodie publică, posibilitățile de reprezentare juridică printr-un avocat sau de contactare a unui avocat, posibilitățile de redactare a documentelor necesare plângerii sau contestării deciziilor I.G.I. sau instanță, sprijinirea pentru obținerea de informații necesare în instanță din țara de origine, etc.

Reprezentarea pentru mai multe persoane nu a fost posibilă din cauza limitărilor prevăzute în proiect. În perioada menționată, C.N.R.R. a facilitat legătura cu avocați pentru 6 străini luați în custodie publică care solicitaseră reprezentarea în instanță.

La cererile de prelungire a custodiei publice formulate de I.G.I. în instanța de judecată, avocatul din oficiu era asigurat de către instanță la solicitarea străinului, la fiecare cauză fiind prezent și translatorul.

Conform prevederilor art. 22, alin. (2) din Ordinul nr. 121 din 30 iulie 2014 pentru aprobarea Regulamentului centrelor de cazare a străinilor luați în custodie publică „*Străinii cazați în centre pot adresa cereri, sesizări sau plângeri către autoritățile publice române sau străine, inclusiv către instanțele de judecată ori către organizațiile neguvernamentale naționale sau internaționale*”. De asemenea, art. 22, alin. (4) din Ordinul nr. 121 din 30 iulie 2014 prevede „*În cazul în care străinul nu dispune de resurse financiare, cheltuielile aferente transmiterii cererilor, sesizărilor sau plângerilor adresate autorităților publice române, inclusiv instanțelor de judecată din România, se asigură de la bugetul de stat, prin bugetul Ministerului Afacerilor Interne - Inspectoratul General pentru Imigrări*”.

Cu ocazia vizitei, reprezentantul C.N.R.R. ne-a prezentat o parte din activitatea desfășurată în centru. Acesta a menționat că a acordat servicii de consiliere pentru toți străinii care erau custodiați în centru, dispunând de translator, și că în cursul anului 2018 au existat 6 cazuri în care străinii au solicitat să fie reprezentați de avocați din cadrul baroului, costurile fiind suportate de străini.

Comitetul European pentru Prevenirea Torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante (CPT) a precizat în Normele CPT, *Personele străine reținute ca urmare a legislațiilor referitoare la intrarea și sejurul străinilor, Extras din cel de-al 7-lea Raport general [CPT/Inf (97) 10], pag. 68. (C. Garanții pe perioada detenției):*

30. Deținuții imigranți, la fel ca alte categorii de persoane private de libertate, trebuie să aibă dreptul, încă de la începutul detenției lor, să informeze o persoană aleasă de ei cu privire la situația în care se află și trebuie să aibă dreptul la un avocat și la un doctor. În continuare, ei trebuie informați în mod expres și fără întârziere, într-o limbă pe care o înțeleg, cu privire la drepturile lor și la procedura care li se aplică.

Străinii intervievați în timpul vizitei au menționat că la aducerea în centru au fost informați despre motivul luării lor în custodie publică și despre drepturile, obligațiile, interdicțiile și sancțiunile disciplinare aplicabile pe timpul cazării lor în centru.

Informațiile referitoare la drepturile, obligațiile, interdicțiile și sancțiunile disciplinare aplicabile pe timpul cazării în centru erau afișate în fiecare cameră de cazare, într-o limbă de circulație internațională, fiind cuprinse și în broșuri redactate, aflate la dispoziția străinilor.

31. Dreptul la un avocat trebuie să se aplice pe întreaga perioadă de detenție și să includă atât dreptul de a vorbi cu avocatul în particular, cât și ca acesta să fie prezent la discuțiile cu autoritățile implicate.(...)

Comitetul European pentru Prevenirea Torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante (CPT) a precizat în Normele CPT, *Garanții pentru migranții ilegali, privați de libertate, Extras din cel de-al 19-lea Raport general [CPT/Inf (2009) 27], pag. 73.*

81. CPT consideră că deținuții migranți ilegal trebuie, chiar de la începutul privării lor de libertate, să se bucure de trei drepturi de bază, la fel ca și alte categorii de persoane deținute. Aceste drepturi sunt: (1) să aibă acces la un avocat, (2) să aibă acces la un medic, și (3) să aibă posibilitatea de a informa o rudă sau o terță persoană aleasă de ea despre faptul că este în detenție.

82. Dreptul de acces la un avocat trebuie să includă dreptul de a vorbi cu un avocat în particular, ca și accesul la consiliere juridică în probleme legate de rezidență, detenție și deportare. Aceasta implică faptul că atunci când migranții ilegal nu se află în situația de a numi și a plăti un avocat, ei trebuie să beneficieze de acces la ajutor juridic.

În cursul anului 2018, străinii luați în custodie publică și cazați în Centrul Arad au primit 209 vizite din partea unor apărători legali, reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale și ai altor instituții ale statului cu atribuții în domeniul migrației sau al securității naționale (C.N.R.R. – 170 vizite, J.R.S. – 19 vizite, O.I.M. – 1 vizită, apărători legali – 19 vizite). Nu au avut loc vizite ale reprezentanților diplomatici și consulari ai statului de proveniență a străinilor luați în Centrul pentru Cazarea Străinilor luați în Custodie Publică Arad.

În cursul anului 2018 până la data vizitei, la centru au fost depuse 16 plângeri împotriva deciziilor referitoare la azil și nicio plângere împotriva deciziilor de luare în custodie publică.

Toate plângerile au fost trimise cu celeritate către instanța de judecată și către juriștii din cadrul C.R.C.P.S.A. Timișoara.

3. Recomandări

Având în vedere aspectele constatate, în temeiul art. 43 alin. (1) și art. 47 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată,
Avocatul Poporului

RECOMANDĂ

**conducerii Centrului de Cazare a Străinilor luați în Custodie Publică Arad să
întreprindă măsurile legale care se impun pentru:**

- analiza posibilității de completare a statului de funcții cu încă un post de asistent medical și efectuarea demersurilor necesare ocupării posturilor vacante din centru;
- analiza posibilității de instalare a cel puțin două telefoane cu cartelă pentru facilitarea convorbirilor telefonice pentru străinii luați în custodie publică;
- urgentarea demersurilor în vederea avizării Autorizației Sanitare de Funcționare;
- reluarea demersurilor în vederea încheierii unor protocoale de colaborare sau contracte de prestări servicii între Centrul pentru Cazarea Străinilor luați în Custodie Publică și unități medicale aparținând Ministerului Sănătății de pe raza municipiului Arad, astfel încât să fie asigurat un acces mai facil la servicii medicale de specialitate pentru persoanele străine cazate în centru.

Craiova, 28 decembrie 2018